

قضات غیر حرفه‌ای در نظام قضایی آلمان

■ فهیمه فره‌وشی

زمانی که مجازاتی برای یک شهروند تعیین می‌شود، این مجازات ممکن است معضلات شدیدی در روند زندگی آن شخص ایجاد نماید؛ از این رو، لازم است که قضات هنگام صدور آرای خویش از اعتماد و حمایت عموم مردم برخوردار باشند. لذا، حضور قضات غیر حرفه‌ای در دادگاه‌ها این اطمینان را به قضات می‌دهد که در تشخیص مجرم بودن یا بی‌گناهی یک فرد بخش وسیعی از جامعه با آن‌ها مشارکت می‌نمایند.

- نباید در زمینه‌ی استقلال قضایی و نیز گزینش قاضی میان قضات حرفه‌ای و غیر حرفه‌ای هیچ تفاوتی قائل شد؛
- کارفرمایان قضات غیر حرفه‌ای در زمان تصدی حق هیچ گونه مداخله در کار ایشان را نخواهند داشت؛
- اخراج قضات غیر حرفه‌ای به سبب نقض مقررات اداری غیر قابل قبول خواهد بود.
- قضات غیر حرفه‌ای در آلمان جهت تصدی این پست باید به زبان آلمانی تسلط لازم و کافی داشته باشند. افراد فاقد توانایی صحبت

حرفه‌ای حقوقی جهت تصدی منصب مذکور برای آن‌ها ضروری نمی‌باشد از این رو، اغلب لازم است که این افراد تحت آموزش‌های حقوقی مورد نیاز قرار گیرند. اگرچه قضات غیر حرفه‌ای فاقد سابقه‌ی حقوقی می‌باشند، اما از نظر درجه هم طراز قضات حرفه‌ای بوده و به همان میزان در صدور آرای قضایی دارای مسئولیت هستند. قضات غیر حرفه‌ای همانند قضات حرفه‌ای باید مستقل بوده و تنها در مقابل قانون پاسخگو باشند چنانچه در پاراگراف اول از بخش ۴۵ قانون قضات آلمان نیز صراحتاً آمده است:

قاضی غیر حرفه‌ای به شخص یا اشخاصی گفته می‌شود که به قضات دادگاه‌ها در رسیدگی به پرونده‌ها کمک می‌کنند. از آن جایی که کشور آلمان در زمره‌ی کشورهای است که در زمینه‌ی به‌کارگیری قضات غیر حرفه‌ای در دادگاه‌های خود از سابقه‌ای طولانی برخوردار است، در اینجا به بررسی شیوه‌ی استفاده از این قضات در دادگاه‌های آلمان و قوانین و مقررات مربوط به آن می‌پردازیم.
قضات غیر حرفه‌ای در آلمان از میان افراد داوطلب انتخاب می‌شوند و داشتن پیشینه‌ی

خود را در حوزه‌های تخصصی مختلفی از جمله حقوق کیفری، کار، اداری، امور اجتماعی و مالی ارائه می‌دهند و برای انتخاب این قضات در هر یک از حوزه‌های مذکور مقررات و قوانین خاصی پیش‌بینی گردیده است. در زیر به چند نمونه از فرایند انتصاب و نیز حیطه‌ی صلاحیت قضات غیرحرفه‌ای در آلمان اشاره می‌شود:

۱- دعاوی کیفری الف. انتصاب

هر ۵ سال یک بار، در امور کیفری، یک فهرست پیشنهادی از قضات غیرحرفه‌ای توسط یک مقام محلی و در موضوعات مربوط به جوانان توسط کمیته‌ی حمایت از نوجوانان تهیه می‌شود و کمیته‌ی انتخاب قضات حرفه‌ای در دادگاه محلی، بر مبنای فهرست مذکور، قضات غیرحرفه‌ای دادگاه‌های نوجوانان و بزرگسالان را انتخاب می‌کند.

هر شخصی که دارای ملیت آلمانی بوده و در زمان درخواست برای پذیرش به عنوان قاضی غیرحرفه‌ای سن او کمتر از ۲۵ و بیشتر از ۶۹ نباشد، می‌تواند برای این کار داوطلب شود. معیارهای خاصی نظیر شاغل بودن در مشاغل

غیرحرفه‌ای دسته‌ی سوم بایستی از کلیه‌ی شرایط لازم برای انتخاب یک قاضی حرفه‌ای برخوردار باشند.

زمانی که از رسیدگی در دادگاه‌های تخصصی سخن به میان می‌آید، بایستی میان افراد غیرحرفه‌ای که از میان عموم مردم و به عنوان نماینده‌ی آن‌ها انتخاب می‌شوند و افرادی که به واسطه‌ی دارا بودن ویژگی‌های اجتماعی و یا مهارت‌های حرفه‌ای خاصی انتخاب می‌شوند، تمایز قائل شد. قضات غیرحرفه‌ای شرکت کننده در رسیدگی‌های اداری و یا مالی به گروه اول تعلق دارند. در مقابل، قضات دادگاه‌های کار بر مبنای این که چه نوع منافعی را حفظ می‌کنند، انتخاب می‌شوند. برای رسیدگی به پرونده در یک دادگاه کار، دو قاضی غیرحرفه‌ای انتخاب می‌شود که یکی از آن‌ها حافظ منافع کارگر و دیگری نماینده‌ی کارفرما است. این اصل بر دادگاه‌های رسیدگی کننده به دعاوی بیمه نیز حاکم است و قضات غیرحرفه‌ای از میان افرادی که هر یک حافظ منافع گروه مشخصی هستند، انتخاب می‌شوند.

ب. طبقه بندی قضات غیرحرفه‌ای از حیث صلاحیت

قضات غیرحرفه‌ای در نظام قضایی آلمان خدمات

و درک مطلب به زبان آلمانی را نمی‌توان به این سمت منصوب کرد. چنانچه در ماده ۲۶۱ قانون آیین دادرسی کیفری آلمان نیز آمده است در رسیدگی به دعاوی بایستی اصل بی‌واسطه بودن رسیدگی رعایت شود.

زمانی که لازم است در یک پرونده رأیی صادر شود، قضات غیرحرفه‌ای از این حق برخوردار هستند که همانند قضات حرفه‌ای بر اساس اطلاعات موجود در پرونده و در چارچوب قانون اظهار نظر کنند. امروزه، نظام قضایی کشورهای مختلفی نظیر آلمان، سوئد، دانمارک، و از سال ۲۰۰۹ کشور ژاپن در محاکم از قضات غیرحرفه‌ای استفاده می‌کنند.

قضات غیرحرفه‌ای بر مبنای دانش، تخصص و تجربه به سه دسته تقسیم می‌شوند: قضات دسته‌ی نخست دارای تخصص خاص و یا تجارب ویژه‌ای نیستند و نماینده‌ی عموم مردم در دادگاه هستند؛ قضات دادگاه‌های کیفری و نیز دادگاه‌های اداری در این دسته قرار می‌گیرند. بر خلاف دسته‌ی اول، قضات دسته‌ی دوم باید دارای دانش تخصصی باشند؛ قضات غیرحرفه‌ای دادگاه‌های کار و امور اجتماعی و نیز قضات رسیدگی کننده به دعاوی تجاری در این دسته قرار می‌گیرند. در نهایت، قضات

مرتبط با امور حقوقی، داشتن سابقه‌ی کیفری، دارا بودن سابقه‌ی ورشکستگی و ... مانع از انتخاب افراد به عنوان قاضی غیرحرفه‌ای خواهد بود.

ب. حیطه صلاحیت

قضات غیرحرفه‌ای منتخب در امور کیفری، در دادگاه‌های بدوی، دادگاه‌های بخش و نیز در دادگاه‌های تجدیدنظر مشغول به کار می‌شوند. در جریان هر رسیدگی دو قاضی غیرحرفه‌ای و بسته به نوع دادگاه، ۱، ۲، و یا ۳ قاضی حرفه‌ای در کنار هم رسیدگی به پرونده‌ها را به عهده دارند.

۲- دعاوی اداری

الف. انتصاب

مقامات رسمی (شهرهای کوچک و بزرگ) برای انتخاب قضات غیرحرفه‌ای حوزه‌های قضایی مربوط به خود، هر ۵ سال یک بار اقدام به تهیه‌ی یک فهرست پیشنهادی می‌نمایند. کمیته‌ی انتخاب برای پنج سال آینده، از میان این فهرست افراد واجد شرایط را برای تصدی این منصب انتخاب می‌کند.

ب. حیطه صلاحیت

قضات غیرحرفه‌ای مجاز به رسیدگی به

پرونده‌های دادگاه‌های اداری در مرحله‌ی بدوی خواهند بود.

۳- دعاوی کار

همواره یک نماینده از جانب کارگر و یک نماینده از جانب کارفرما در رسیدگی‌های مربوط به دادگاه‌های کار (استخدام) حضور دارند.

الف. انتصاب

قضات غیرحرفه‌ای حوزه‌ی کار، توسط وزارتخانه‌های مربوطه و از میان فهرست پیشنهادی که توسط اتحادیه‌های کارگری و کارفرمایی مورد تأیید قرار گرفته است، انتخاب می‌شوند. برای تصدی منصب قاضی غیرحرفه‌ای در دادگاه‌های کار، سن افراد باید حداقل ۲۵ سال بوده و برای تصدی این منصب در دادگاه‌های کار بخش، فرد باید دارای سن سی سال کامل و حداقل پنج سال سابقه‌ی کار به عنوان قاضی غیرحرفه‌ای در دادگاه‌های کار بدوی باشد. برای قضاوت در دادگاه‌های کار فدرال شخص باید دارای حداقل سی و پنج سال سن، دانش و تجربه‌ی تخصصی در حوزه‌ی قوانین کار (استخدام)، اطلاعات تخصصی لازم، حداقل پنج سال سابقه‌ی کار به عنوان قاضی غیرحرفه‌ای در

دادگاه‌های رسیدگی کننده به موضوعات کار و امور استخدامی بوده و برای یک دوره‌ی قابل توجه به عنوان کارگر یا کارفرما در کشور آلمان مشغول به کار بوده باشد.

ب. حیطه صلاحیت

قضات غیرحرفه‌ای داوطلب مجاز به فعالیت در تمامی مراحل رسیدگی (اعم از بدوی، تجدیدنظر،...) هستند. از آنجایی که چه در دادگاه‌های کار ناحیه‌ای و چه در دادگاه‌های کار بخش تنها یک قاضی حرفه‌ای وجود دارد، قضات غیرحرفه‌ای در مقایسه با قضات حرفه‌ای در هر یک از این دادگاه‌ها در اکثریت می‌باشند.

منابع:

- Hoffman-Holland/Putzer, K. (2010). The Role of Lay Judges in Germany. 18-1.
- Lay Judges in Germany-Bundesverband ehrenamtlicher Richterinnen und Richter e.V. (2008). Retrieved from schoffen: <http://www.schoffen.de/lay-judges-in-germany.html>
- Perron, W. (2001). Lay Participation in Germany. Cairn, 195-181.

